

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
  2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

měl spád SV směrem, kde byl přerušen funkčně mladším kanálem (k. 939), který probíhá od ulice Husová, podél S obvodového zdiva budovy. V místě předpokládaného napojení na průběh staršího kanálu (k. 906) se náhle ostře lomí SV směrem. Délka prozkoumaného kanálu (k. 939) je 11,5 m. Na obou stranách je kanál zasypán. Podle úklonu stropní klenby a dna je patrný spád kanálu (k. 939) v SV směru - tedy do města.

Kromě dokladů staré kanalizace, fortifikačních a hospodářských staveb, byly na ploše záchranného výzkumu zkoumány i sklepy. První z nich byl zachycen během snižování terénu v I. místnosti budovy UMPRUM. Zасыpaný sklep (k. 506) měl rozměry 5,8 x 6,5 m a hloubku cca 1,8 m. V jeho výplni se nacházel materiál z 19.-20. století, takže nejspíše souvisel se starší budovou, jež předcházela výstavbě UMPRUM. Další sklep byl nečekaně objeven v SV cípu zahrady v blízkosti hradební zdi. Sklep byl ražený ve sprašovém podloží. Sestával z jediné velké cihlami zděné prostory s cihlovou valenou klenbou o rozměrech 8 x 5,4 x 3,4 m. Všechny stěny sklepa byly zděné z cihel pojených maltou. Pouze severní byla tvořená smíšeným zdivem (kámen, cihla). Ve východní části této zdi byl zazděný původní vchod do sklepa. Za zazdívkou bylo možné očekávat rozsáhlé sklepení, jak se během dalších stavebních prací v prostoru zahradní plochy zjistilo. Ty se však již nacházejí pod blízkým chodníkem. Podle rozboru smíšeného zdiva, se zdá, že by se mohlo jednat o zděnou příčku, související s městským opevněním. Ta mohla být soustavou sklepů již druhotně využita.

Josef Unger, Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Kos, P. 2000: Brno 2000, ul. Husova 14, NZ ÚAPP Brno, č.j. 23/01.

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město), Husova Gasse Nr. 14. Mittelalter (13.-14. Jh.), Neuzeit. Stadt, Siedlung, Befestigung. Rettungsgrabung.

BRNO (k. ú. Bystrc, okr. Brno-město)

„Hrad Veveří“. Středověk, novověk. Zjišťovací výzkum.

V průběhu měsíce září 2000 provedli pracovníci oddělení archeologické památkové péče Památkového ústavu v Brně (od 1.1.2001 Státní památkový ústav v Brně) zjišťovací archeologický výzkum na hradě Veveří. Cílem výzkumu bylo doplnění stavebně historického průzkumu objektu o další doklady stavebního vývoje hradu a zjištění jeho podoby v nejstarších fázích - románské a gotické. Výzkum byl proto situován jednak na tzv.

hlavní nádvoří (sonda 1 a 2), jednak do nejstarší části hradu do prostoru u hranolové věže (sonda 3).

Sonda 1, navazující na severní část anglického traktu, odkryla kamenné základové zdivo, náležející části gotické zástavby hradu, ikonograficky zachycené na nástěnných malbách z konce 18. století v hlavním („královském“) křídle hradu. V interiéru gotické budovy, jejíž vznik lze podle archeologických nálezů klášteru předběžně do druhé poloviny 13. století, byly zároveň zjištěny i doklady mladších fází zástavby.

Sonda 2 zachytila rovněž fragment kamenného základu středověké zdi, náležející patrně další palácové stavbě, která souvisela s obvodovou zástavbou jižní strany hlavního nádvoří. Malý plošný rozsah sondy neumožnil další zjištění. Na tomto místě lze jen konstatovat pozdně středověkou úpravu terénu (zvýšení násypem o cca 2 m).

Sonda 3 byla umístěna do nejstarší části hradu, kde navazovala na stojící gotickou hradbu v místech předpokládané starší románské hradby. V sondě byl skutečně odkryt relikv původní kamenné hradby s předzákladem a pravděpodobným zesílením. Keramické nálezy z nehlubších vrstev, nasedajících na skalní podloží, je možné předběžně zařadit do 13. století. U architektonického článku, zjištěného ve zdivu hradby, není prozatím jisté říci, zda-li se jedná o primární či sekundární pozici.

V rámci výzkumu hradu byly rovněž prováděny povrchové sběry v prostoru kolem kaple P. Marie v předpolí hradu, které potvrdily existenci dnes zaniklé středověké vesnice, jejíž počátky můžeme podle keramického materiálu klášteru do 13. století.

Zdenka Himmelová, SPÚ v Brně

Resumé:

Brno-Bystrc (Bez. Brno-město), Burg Veveří. Mittelalter, Neuzeit. Feststellungsgrabung.

BRNO (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)

Nároží ulic Míldy Horákové - Koliště. Vrcholný středověk, novověk (14.-20. století). Kleinův dům. Záchranný výzkum.

Na zkoumané ploše (p. č. 1573/1, 1573/2. SM 1:5 000 - odvozená, list Brno 9-0, 429 mm od Z s.č., 352 mm od J s.č.) byly zachyceny zbytky vodoteče (zaniklého ramene Ponávky) s nálezy ze 14. století. Důležité poznatky byly získány během dokumentace základového zdiva zaniklého domu č. 6 a kamenné studny, které byly od roku 1845 majetkem továrnícké rodiny Kleinů.

Výkopy pro výstavbu pojišťovny zasáhly prostor předhradního vnějšího pásma města.